

προοδεύοντες, νὰ κάμωσιν ὥστε νὰ ἐπιτα-
χύνῃ τὴν ἔλευσίν τῆς ἡ ἐποχῆ ἐκείνη, κα-
τὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι μανθάνοντες, ὅ-
τι ὁ ἀληθινὸς προσδιορισμὸς τῶν εἶναι ἡ
Αἰωνιότης, θέλουσι καταβάλλει ὅλας τῶν τὰς
δυνάμεις εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς διὰ τῆς Ἀ-
ληθείας καὶ τῆς Ἀρετῆς προσγινομένης Εὐ-
δαιμονίας, ἣτις μόνη εἶναι τῆς ἰδίας Αἰω-
νιότητος ἀξία. Χαιρέτησε τὸν περιπόθητον
ἀδελφόν μας, τὴν σεβασμίαν ἀνάδοχόν Σου,
τὴν Αἰσυμνίαν, καὶ ὅλους τοὺς φίλους καὶ
γνωρίμους ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ Σου Θ...

Ἐν Ἀθήναις, 1835 Ἰουνίου 29.¹

Ἀγαπητὴ Εὐανθία,

Εἰς τὴν ἐξορίαν ταύτην², εἰς τὴν ὁποίαν
ἐξωρίσθην, καὶ εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν
ὁποίαν εὐρίσκομαι, μόνην ἀνθρωπίνην πα-
ρηγορίαν, ὅχι μόνον νομίζω, ἀλλὰ καὶ πέ-
πεισμαι, ὅτι ἔχω τὰς καλὰς τῆς φίλης ἀ-
δελφῆς μου ἐπιστολάς· ἢ ἐὰν ἠξέυρη τις
ἄλλην τινὰ δι' ἐμὲ ἀνθρωπίνην παρηγορίαν,
ἂς μὲ τὴν εἰπῆ νὰ τὴν ἐννοήσω· καὶ ἐγὼ
ἀμέσως συγκατατίθεμαι· ἀλλὰ τίς συγγενῆς
ἢ ξένος, τίς γνῶριμος, ἢ ἀγνωστος, δύναται
νὰ μὲ παρηγορήσῃ, ἢ νὰ μὲ ἀνακουφίσῃ
ὀπωσοῦν; Ποίαν ἀναψυχὴν δύνανται οἱ ξη-
ροὶ τῶν ἄλλων λόγοι νὰ μὲ δώσωσιν; ὥστε
ἢ οὐδεμία ἀνθρωπίνην παρηγορία μένει εἰς
τὸν ἀδελφόν Σου· ἢ, ἐὰν ὑπάρχη τις, μένει
ἢ ἐκ τῶν καλῶν τῆς φίλης ἀδελφῆς του
προερχομένη ἐπιστολῶν. Ἄν δὲ μὲ ἀφχι-
ρεθῆ καὶ αὐτῆ, τότε ἄλλος δὲν δύναται νὰ
τὴν ἀναπληρώσῃ, ἀλλὰ μόνος, ὅς τις ὅλα
τὰ ἀγαθὰ νὰ ἀναπληρώσῃ δύναται· εἴθε κἂν
ἐκεῖνος νὰ γίνῃ Ἰλεως εἰς ἐμέ· εἴθε νὰ μὲ
ὑποδαστάζῃ καταβεβαρυμένον· εἴθε νὰ μὲ
ἀνακουφίσῃ καταπιεζόμενον, καὶ νὰ μὲ πα-
ρηγορῆ καταλυπούμενον· ἀλλ' ὅ,τι ἐξ ὅλης
ψυχῆς καὶ καρδίας ζητῶ ἀπὸ τοῦ ἀπειρον
ἐλεός του, εἶναι νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ τὰς εὐλο-

1. Στις 25 Ἰουνίου εἶχεν ὁ Καϊρὴς ἀπευθύνει στὸν
Βασιλέα Ὁθωνα τὴ γνωστὴ ἐπιστολὴ μὲ τὴν ὁποίαν
ἐδήλωνε ὅτι δὲν ἀποδέχεται τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ
Σωτήρος, ποῦ τοῦ εἶχεν ἀπανεμηθῆ. «Τολμῶ, γράφει,
νὰ τὸ προσφέρω... εἰς ὁποιοδήποτε ἄλλον ὁμογενῆ
μου, ἀξίον, τοιοῦτου ἀριστείου...». Βλέπε Δ. Πασχάλη,
Θεόφιλος Καϊρὴς σ. 56 κέ.

2. Κάνει ἐντύπωση πῶς, τὴν Ἄνδρῳ, ὅπου καὶ τὸ
Ὁρφανοτροφεῖο, τοῦ ὁποίου τὰ ἐγκαίνια ἐγίναν τὸν
ἴδιον ἀκριβῶς μῆνα ποῦ γράφει τούτῃ τὴν ἐπιστολὴ
(Σεπτέμβριος τοῦ 1835), πῶς τὴν αἰσθάνεται ἐξορία.
Τόσο, φαίνεται, νοιώθει μόνος.

γίας του εἰς τοὺς ὑπ' ἐμοῦ ἐγκαταλειφθέντας,
διὰ νὰ μετριάσῃ κἂν ἢ ἐκ τῆς ἐγκαταλεί-
ψεως αὐτῆς ἀνυπόφορος ὀδύνη μου. Χαί-
ρεις, λέγεις, τότε, ὅταν μανθάνῃς, καὶ διότι
μανθάνεις τὴν ὑγείαν μου, ὡς ἐκ τῶν ἐπι-
στολῶν μου· ἀλλὰ τότε χαίρε ἀληθῶς, φίλη
ἀδελφῆ, ὅτε καὶ ὁ ἀδελφός Σου ἀρχίσῃ νὰ
χαίρῃ· ἀλλ' ἡ ἀληθινὴ χαρὰ δὲν ἐγείνεν,
ὡς φαίνεται, διὰ τοῦτον τὸν κόσμον.

Ἐλαβον τὰ δύο τετράδια τῆς μεταφρά-
σεως Σου τυπωμένα¹. Ὅσον ἀναγινώσκω
τὴν μετάφρασιν ταύτην, τόσον πείθομαι, ὅτι
θέλει ὠφελῆσαι κατὰ πολλοὺς λόγους. Ἴσως
μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας περάσω εἰς τὸ ἐ-
πάνω κάστρον² μετὰ τοῦ θεοῦ διὰ νὰ ἰδῶ
τὴν ἀδελφὴν μας· διατρίψας δὲ ἐκεῖ μίαν
ἢ τὸ πολὺ δύο ἡμέρας καταβαίνω πάλιν.
Ἄν ἀγαπᾷς, φανέρωσέ με περὶ τοῦ κυρίου
Λασκαράκη, ἂν εἶναι εἰσέτι αὐτοῦ, ἢ ἂν
ἀνεχώρησε, καὶ διὰ ποῦ. Ὁμοίως καὶ περὶ
τοῦ κυρίου Κουμπάρη. Τὸν περιπόθητον
ἀδελφόν μας ἀσπάζομαι ἀπὸ καρδίας, τὴν
δὲ σεβασμίαν ἀνάδοχόν Σου, τὴν Αἰσυμνίαν
καὶ τὴν φίλην Σοι Μ. ὡς εἰκὸς προσαγορεύω.

Ὁ ἀδελφός Σου Θ.

Ἐν Ἄνδρῳ, 1835 Σεπτεμβρίου 28

Ὁ θεὸς Σᾶς εὐχεται· ὁ Ἰωάσαφ καὶ ὁ-
λοὶ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι Σᾶς χαιρετοῦσι.
Ἐλάδομεν ὅσα ὁ ἀδελφός μας ἔστειλε μὲ
τὸν Χούλην. Ἐλάδομεν προσέτι ἀπὸ τὸν
Ἀλεξανδρῆν Ζερμπίνον δραχ. 25, καὶ ἀπὸ
τὸν Νικόλαον Γούναρην δραχ. 27 λεπτ. 19.

5

Ἀγαπητὴ Εὐανθία,

Περικυκλοῦμαι ἀπὸ πλῆθος ἐπιστολῶν·
μία μόνη μεταξὺ αὐτῶν καὶ μὲ ἐγγίζει, καὶ
μὲ παρηγορεῖ, καὶ μὲ καθιστᾷ ἱκανὸν νὰ
ἀντέχω εἰς τόσας ἀλλεπαλλήλους ταραχάς,
αἱ ὁποῖαι ἀκαταπαύστως μὲ ἐπέρχονται.
Εἰς ταύτην ἐπιθυμῶ νὰ ἀποκριθῶ τῶνόντι
καὶ νὰ εὐχαριστήσω τὴν γράφουσαν, εἰς ἐ-
κείνας νὰ εἰπῶ τι, καὶ οὔτε τὸ ἐν δύναμαι
νὰ κάμω, οὔτε τὸ ἄλλο. Ἄλλ' ὡς μεγίστη θυ-
σία, ἀπὸ ὅσας ποτὲ ἠδύνατο ὁ ἀδελφός Σου

1. Πρόκειται γιὰ τὴν μετάφραση τοῦ ἐγκωμίου τοῦ
Μάρκου Αὐρηλίου ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ ρητορὸς καὶ μέλους
τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

2. Τὸ Κόρθι (Κόρθιον).

νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ὑπέρτατον τῶν ὄντων Δημιουργὸν καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡς Εὐανθία, ἔσο βεβαία, ὅτι καὶ παρηγοροῦμαι καὶ ὑποφέρω ὅλα τὰ δεινὰ, χάριν ὁμῶς Σοῦ, τὴν ὁποῖαν, ὡς φαίνεται, ὁ Πατὴρ τῶν φώτων ἐφώτισε νὰ γράψῃ ὁποῖα ἔγραψε, διὰ νὰ καταπραύνη τοῦ ἀδελφοῦ τῆς τὴν δυσθυμίαν. ὡμίλησα πολλά, ἀγαπητὴ ἀδελφή, ἀλλ' ὅλα μὲ φαίνεται, ματαιώνονται· διότι αἱ ἀκούοντες οὔτε ὠτα ἔχουσιν, οὔτε νοῦν. Ἐλαβον τὰ 200 τῆς μεταφράσεώς Σου ἀντίτυπα. Ἐπειδὴ ὁμῶς καὶ ἐντεῦθεν κατὰ τὸ παρὸν εὐκαιρία δὲν εἶναι διὰ Σμύρνην· ἂν ἀγαπᾶς, ἄς στείλῃ ὁ περιπόθητος ἀδελφός μας τὰ 100 αὐτόθεν διὰ τὴν Σμύρνην· εἰδὲ μὴ στείλετέ μου τὸ πρὸς τὸν φίλον Μάκρην γράμμα καὶ ἐγὼ τὰ πέμπω ἐντεῦθεν, ὡς θέλω πέμψει μὲ πρώτην εὐκαιρίαν καὶ τὰ διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν 100 ἀντίτυπα. Οὕτε ὁ κύριος Δαπόντης, οὔτε τοῦ Κουλούρη ὁ γαμβρός μας ἔφερόντι· ὅθεν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσκληθῇ ὁ τελευταῖος οὗτος διὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου, τὸ ὁποῖον θέλει γενῆ μετὰ δύο ἡμέρας· στοχάζομαι ὁμῶς, ὅτι εἰς μάτην θέλει γενῆ καὶ ἡ τοιαύτη πρόσκλησις. Ἄς ἐμβάσῃ τὰ τοῦ κυρίου Ματακίδου χρήματα αὐτόθεν· καὶ ἄς πέμψῃ τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, διὰ νὰ προφθάσῃ νὰ ἐκδοθῇ τῶν συνδρομητῶν ὁ κατάλογος¹· περὶ δὲ τῶν παιδίων τοῦ κυρίου Χριστοδοῦλου, ἂν ἐπιμένῃ νὰ βαλθῶσιν εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, καὶ νὰ εἶναι ὁμοδλῆτα μετὰ τὰ ὀρφανά, ἄς τὰ στείλῃ καὶ περὶ τῆς συμφωνίας τῶν ἀπαιτουμένων ἐξόδων, ἂν κριθῇ εὐλογον, ἄς ἀφεθῇ εἰς τὴν διάκρισίν του· εἰδεμῆ, ἄς ὁμιλήσῃ ὁ περιπόθητος ἀδελφός μας μὲ τὴν εὐγενίαν του, ὁμοίως καὶ διὰ τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου, ἄς ὁμιλήσῃ μὲ τὸν κύρ Ἀλέξανδρον, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἔγραψεν, καὶ ἄς τὸν στείλῃ μὲ τοῦ κυρίου Χριστοδοῦλου τὰ παιδία. Εἶναι ὁμῶς ἀνάγκη νὰ φροντίσῃ ὁ ἀδελφός μας νὰ στείλῃ στρωματόπανον διὰ στρώματα, βελόντζας καλὰς, ὡς τὰς πρώτας, καὶ παρακατινάς ἢ μαύρας ἢ ἄσπρας, διὰ νὰ τὰς στρώνωμεν ὑποκάτω· διότι εἶναι ἁμαρτία νὰ μεταχειρίζομεθα τὰς καλὰς ἐπὶ τοῦ στρώματος. Ἐὰν εὐρίσκωνται αὐτοῦ χράμια παρακατινὰ καὶ εὐθηγὰ μαῦρα ἢ ἄσπρα, ἤθε-

λεν εἶσθαι καλύτερον νὰ ἀγορασθῶσιν ἀπ' ἐκεῖνα διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ἐπὶ τοῦ στρώματος· ἀλλὰ περὶ τούτου ἄς κάμῃ ὅπως κρίνῃ εὐκολον· ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν εἶναι ὅλα αἱ βελόντζες καλαί, ἀλλὰ ἐξ ἡμισείας καλαί, διὰ νὰ λαμβάνῃ τὸ παιδί μίαν καλήν, καὶ μίαν παρακατινὴν. Μᾶς χρειάζονται προσέτι ὀκτὼ μαστραπαδάκια μπακιρένια, ὡς 100 ἢ 150 δράμια χωρητικὸν τὸ καθέν, διὰ νὰ ἐξαντλώσῃ τὰ παιδία ὕδωρ ἀπὸ τὰ πιθαράκια των καὶ νὰ πίνωσιν. Ἄς μᾶς στείλῃ, ἂν ἀγαπᾶ, καὶ ἄσπρα τασάκια ἢ φιλιζάνια ἀρκετὰ τοῦ Τριεστίου ἀπὸ τὰ παρακατινὰ, ὁμοίως καὶ ζάχαριν ὄχι ἀπὸ τὴν καλήν, διὰ νὰ τοὺς δίδωμεν τὸ πρῶτ' ὀλίγην ἄλισφάκην εἰς τὰ μεγάλα κρυώματα τοῦλάχιστον. Ἄν εὐρίσκωνται, ἄς μᾶς στείλῃ καὶ δύο ἢ τρία σουκάλια γαλλικὰ διαφόρου μεγέθους, διὰ τὴν ἄλισφάκην· νὰ μᾶς στείλῃ, ἂν ἀγαπᾶ, καὶ κανὲν καντάρι σταφίδες μαύραις, ἂν δὲν εἶναι ἀκριβαίς, ἢ τοῦλάχιστον ἕως 20 ὀκάδ. διὰ πωρικόν, νὰ γενῆ δοκιμῆ. Ἐμαθον, ὅτι ἐφρόντισε σουράπια διὰ τὰ παιδία· ἂν χρειασθοῦν ἔξαμμοι,² στέλλω τοὺς περικλειομένους, οἱ ὁποῖοι εἶναι μόνον τῆς πατούνας, καὶ μᾶς χρειάζονται κατὰ τὸ παρὸν ἀπὸ τὸν μικρὸν ὀκτὼ ζευγάρια, ἀπὸ τὸν μεσαῖον 26, καὶ ἀπὸ τὸν μέγαν 16· μετὰ ταῦτα δέ, θέλουσι μᾶς χρειασθῆ περισσότερα· ὅθεν καὶ ὅσα καὶ ἂν παρήγγειλε σουράπια μᾶς εἶναι ἀναγκαῖα. Ὁ Πέτρος Μ. Καϊρῆς μὲ ἔφερε 13 δίστηλα τῆς Ἰσπανίας, τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει αὐτὸς ἀπὸ τὸν κύριον Βασιλάκην καὶ τὰ ὁποῖα ἐκράτησα ἐγὼ ἐδῶ, διὰ νὰ τὰ δώσῃ αὐτοῦ ὁ ἀδελφός μας· ἔλαβεν ὁ θεῖος τὰ 100 δίστηλά του καὶ χθὲς ὁμοίως 80 ἀπὸ τοῦ Ἀθανασίου τὸν σύντροφον, καὶ ὅταν θέλῃ, λαμβάνει καὶ τὰ λοιπὰ 20, καὶ ἄς μείνῃ ἡσυχος ὁ ἀδελφός μας· ἐλήφθησαν καὶ ὅσα ἔστειλε μὲ τὸν πρῶτον παραβοκύρην, καθὼς καὶ μὲ τὸν δεῦτερον· τὸν λογαριασμὸν τῶν παιδίων θέλω τὸν λάβει ἀπὸ τὸν κύριον Κάρπον (:) ἀπὸ τὰ δύο παιδία, τὸ ἕν εἶχεν ἰδιαιτερον γράμμα ἀπὸ τὸν γαμβρὸν τοῦ Ἰπλιζῆ, ὃς τις μὲ λέγει, ὅτι θέλει φροντίσει περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν ἐτησίων ἐξόδων του· τὸ ἄλλο δὲν εἶχε καὶ περὶ αὐτοῦ θέλω γράψῃ πρὸς τὸν πατέρα του. Αὐτοῦ ἔρχεται τῆς Γα-

1. Ὁ κατάλογος τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ποῦ πράγματι δημοσιεύθηκε λίγο ἀργότερα.

1. Διαστάσεις, μέτρα.

σπαράκενας ὁ ἀδελφός Κωνσταντῖνος Ζερμπής· εἶναι δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ γαμβρός τῆς Δημήτριος Ὑδραῖος· καὶ ἐπειδὴ προσκαλεῖται αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου τῆς, ἔχουν σκοπὸν νὰ ἀναφέρωσι τὴν ὑπόθεσιν των εἰς κανένα συνήγορον· θέλει κάμει πολλὰ καλὰ ὁ ἀδελφός μας νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τίνα νὰ προστρέξωσι· ὁ ἀντιδίκος τῆς, μὲ φαίνεται, ὅτι ἔχει τὸν Πάλμαν. Ὅλα τὰ χρήματα τοῦ λεξικοῦ τοῦ Ματακίδου τὰ ἔλαβα ἐδῶ· ἐκτὸς ἐκείνου τὸ ὅποιον ἐπήρην ὁ Γρηγόριος ὁ Δεσποτόπουλος, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν τιμὴν μὲ λέγει, ὅτι θέλει δώσει ὁ ἀδελφός μας. Ὁ διδάσκαλος, ὁ κύρ Εὐστράτιος ἐπιμένει ζητῶν ἀπόκρισιν διὰ τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν· εἶναι ἀνάγκη νὰ τοῦ δοθῇ· διότι μὲ λέγει, ὅτι τὴν προσμένει μὲ πρώτην εὐκαιρίαν.

Ὁ θεὸς Σᾶς εὐχεται· ὁ Ἰωάσαφ καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς Σᾶς χαιρετοῦσιν, ἐγὼ δὲ ἀσπάζομαι ἀπὸ καρδίας τὸν περιπόθητον ἀδελφόν μας, τὴν δὲ σεβασμίαν ἀνάδοχόν σου, τὴν Αἰσυμνίαν καὶ ὅλους τοὺς φίλους καὶ γνωστοὺς καὶ μάλιστα τὴν φίλην σου.

Ἐν Ἀνδρῶν, 1835 Δεκεμ. 17.

Ὁ ἀδελφός σου Θ.

Πόσα ἔλαβον ἀπὸ τὸν Δ. Δαπόντην καὶ ἀπὸ τὸν Γ. Ράτσην εἶναι σημειωμένα εἰς τὰ γράμματά μου, καὶ ἄς τὰ ἴδῃ ὁ περιπόθητος ἀδελφός μας.

6

Ἀγαπητὴ ἀδελφέ,

Αἱ πρὸς ἐμὲ περιπόθητοι ἐπιστολαὶ σου ἀναγιγνώσκονται παρ' ἐμοῦ, καὶ δὶς, καὶ τρίς καὶ πολλάκις· ἀλλ' ἢ ἀπὸ 20 Ἀπριλίου ἀγνοῶ ποσάκις ἀνεγνώσθη¹. Ἄν ἦτον ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφός μου μὲ μόνον αὐτὸ τὸ προτέρημα προικισμένος, νὰ γράφῃ δηλ· μόνον καλὰς ἐπιστολάς· ἂν εἶχον νὰ καυχῶμαι μόνον εἰς τοῦτο, καὶ νὰ χαίρω δι' αὐτό· ἂν ἤθελον λογίζεσθαι εὐτυχῆς κατὰ τοῦτο μόνον, ἤθελον τοῦ λέγει πάντοτε, ὅτι γράφει θαυμαστάς ἐπιστολάς, καὶ μάλιστα ἤθελον ὑπερεπαινεῖσαι τὴν ἀπὸ 20, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν μὲ φαίνεται καλὸν νὰ ἐπαινῇ τις τὸ μικρὸν, ὡς πρὸς τὰ μεγάλα, καὶ ἄξια θαυμασμοῦ, τὰ ὅποια εὐρίσκει εἰς ἀνθρω-

1. Ἄτυχῶς ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Καίρη δὲν ὑπάρχει στὸ ἀρχεῖο πού ἐρεῦνησα.

πον νὰ ἐπαινῇ, παραλείπω τοῦτο εἰς τὸν φίλον ἀδελφόν μου νὰ ἐγκωμιάζῃ μὲ ὅποιον τρόπον ἀγαπᾷ τῆς ἀδελφῆς του, νὰ χαίρῃ διὰ τὸ μικρὸν προτέρημα, τὸ ὅποιον ἀπὸ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην του ἀπεδόθη εἰς αὐτὴν, νὰ τὴν ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ τὴν παρηγορῇ· ἄς εἶναι ὅμως βέβαιος, ὅτι δὲν θέλει τὴν πείσει ποτὲ νὰ ἀποδώσῃ εἰς ἑαυτὴν ὅσα δὲν ἔχει. Τί λέγω! ἐλησμόνησα, ὅτι μὲ ὑπόσχεται εἰς τὴν ἀπὸ 20, ὅτι δὲν θέλει τὴν λυπῆ πλέον· Στοχάζομαι δέ, ὅτι θέλει κάμει καὶ αὐτὴν τὴν χάριν εἰς αὐτὴν, ἀντὶ νὰ τὰς ἐπαινῇ, νὰ τῆς λέγῃ ὅσας εἰς αὐτὰς εὐρίσκει ἐλλείψεις, νὰ ἀποκρίνεται, ἐὰν ἔχῃ καιρόν, εἰς ὅσα γράφει, καὶ νὰ τὴν διορθῶν ὅταν σφάλῃ· διότι ἀπεφάσισε καὶ εἶπεν, ὅτι ἢ ἀπὸ 11 Ἀπριλίου ἠδύνατο νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων. Ἰδοῦ, ἀγαπητὴ ἀδελφέ μου, ἰδοῦ, ὅτι δὲν εἶναι χωρὶς ἐλλείψεις αἱ ἐπιστολαὶ μου· εἶμαι δὲ βεβαία, ὅτι ἄλλη τις θέλει ἀναπληρώσει καὶ τῆς ἀπὸ 11. Μὴν φαντασθῆς, φίλε ἀδελφέ, ὅτι τοῦτο μὲ ἐλύπησεν ἀλλ' ἔσο βέβαιος, ὅτι μὲ ἐχαροποίησε, καὶ μὲ παρακινεῖ νὰ Σὲ εὐχαριστήσω μεγάλως καὶ νὰ Σὲ παρακαλέσω νὰ μὴν λησμονήσῃς τὴν ὑπόσχεσίν σου, ὅτι θέλεις παύσει ἀπὸ τὸ νὰ ἐπαινῆς τὰς ἐπιστολάς μου, καὶ νὰ μὴν ἐμποδισθῆς νὰ λέγῃς τὰς εἰς αὐτὰς ἐλλείψεις συλλογιζόμενος, ὅτι θέλεις δυσαρεστεῖ τὴν ἀδελφήν σου, διότι ὄχι μόνον δὲν θέλεις τὴν δυσαρεστεῖ ἀλλὰ θέλεις τῆς προξενεῖ καὶ εὐχαρίστησιν.

Κανεῖς ἀπὸ ὅσους εἶδον, τὸ διὰ πολλῶν κόπων καὶ μόχθων καὶ διὰ πολλῶν..... συστηθὲν παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ μου ὀρφανοτροφείου δὲν ἔμεινε νὰ μὴν τὸ ἐπαινεῖσῃ, καὶ νὰ μὴν θαυμάσῃ, κανεῖς δὲν τὸν ἤκουσε μὲ τὸν συνήθη ἐνθουσιασμόν του διδάσκοντα, καὶ δὲν ἤρρεσεν εἰς αὐτὸν ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον διδάσκει, κανεῖς δὲν ἐπαρτήρησε τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ὑπομονήν, τὴν ὅποιαν ἔχει, τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν ὅποιαν καταβάλλει, καὶ τὴν ἐπιμονήν, τὴν ὅποιαν δεικνύει, διὰ νὰ ἐκπαιδεύσῃ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον τοὺς παρ' αὐτοῦ διδασκομένους καὶ δὲν ἠπόρησε· κανεῖς τελευταῖον δὲν ἤλθεν εἰς τὴν φίλην πατρίδα, καὶ δὲν ἀνεχώρησεν εὐχαριστημένῳ ὅσον ἀπὸ μέρος τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ μου· πλὴν ὅλοι συμφώνως τρομάζουσι τοὺς πολλοὺς καὶ με-

γάλους κόπους του. Ἐμαθες, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, πόσον φροντίζω περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ μου, καὶ ὑπεσχέθης, ὅτι δὲν θέλεις ἀδιαφορεῖ, οὔτε περὶ τῆς υἰείας του, οὔτε περὶ τῆς ζωῆς του· φέρει λοιπὸν πάντοτε κατὰ νοῦν αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ ἄφες ἀπὸ τὸ νὰ ζητῆς ἄλλην παρὰ τοῦ δοτήρος δλων τῶν καλῶν εὐτυχίαν διὰ τὴν ἀδελφὴν Σου παρὰ νὰ ζῆς υἰαίνων· διότι δὲν θέλει ἄλλην εὐτυχίαν, καὶ διότι στοχάζεται, ὅτι δὲν θέλει τῆς δοθῆ ἄλλη, παρ' αὐτὴ μεγαλυτέρα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Ποτὲ δὲν ἠδυνήθην νὰ γράψω περισσότερον παρ' ὅτι γράφω πάντοτε· ποτὲ δὲν εἶπον περιεργόν τι εἰς τὸν φίλον ἀδελφόν μου· διότι οὔτε ἔμαθον, οὔτε ἤκουσα ἄξιον περιεργίας, οὔτε τοιοῦτον ὅποιον θέλω διηγηθῆ. Ἐμαθον, ὅτι ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφός μου ἔγινε νεώτερος, εἶναι χωρὶς γένεια καὶ φορεῖ ἀντὶ καλυμμαύχιον κόκκινον φέσι. Ἀπορεῖς, καὶ νομίζεις ἴσως, ὅτι ἡ ἀδελφὴ Σου παραφρονεῖ, πλὴν θέλεις ἀποβάλει αὐτὴν τὴν ιδέαν ἀφ' οὗ μάθης, ὅτι ὁποιοσδήποτε παρουσιάζομενος Καϊρῆς εἰς τὴν αὐτὴ φαίνεται Θ.¹ καλοτύχισε ὅπως ἀγαπᾶς τοὺς... καὶ τὴν... διὰ τὴν εὐτυχίαν των, καὶ εὐλόγησον τοὺς δωρήσαντας δῶρον εἰς αὐτοὺς με τοιοῦτον νοῦν, καὶ με τόσον τελείας αἰσθήσεις. Ἐγὼ, φίλε ἀδελφέ, ἐγέλασα καὶ ἐδάκρυσα, εὐχήθηγ δὲ ἐν ταυτῷ νὰ γενῆς νεώτερος ὅχι ὁμοῦ καὶ με κόκκινον φέσι, οἱ δὲ εὐρεθέντες εἰς τὸν οἶκον μας ἐκάγχασαν· ἐγέλασα, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, διὰ τὸ παράξενον καὶ ἐδάκρυσα διὰ τὴν δυστυχίαν μας. Τὸ πρὸς τὸν διδάσκαλον κύριον Εὐστράτιον γράμμα δὲν ἐστάλη ἀκόμη. Λάβε καὶ τὸν τρίτον τόμον τοῦ *Leçons de la Nature*· αὐτὸς ἤθελε με εὐχαριστήσῃ περισσότερον, ἤθελε με κάμει νὰ θαυμάσω καὶ νὰ εὐχαριστήσω περισσότερον τὸν πάνσοφον, καὶ παντοδύναμον δημιουργόν, ἂν ἤθελον τὸν ἀναγνώσει μετὰ τοῦ φίλου ἀδελφοῦ μου. Ὁ περιπόθητος ἀδελφός μας, ἡ σεβασμία ἀνάδοχός μου, ἡ Αἰσυμνία, ἅπαντες οἱ γνωστοὶ καὶ ἡ φίλη μοι ὡς εἰκὸς προσαγορεύουσι· τὸν σεβάσμιον θεῖον προσκυνούμεν, τὸν δὲ καλὸν Ἰωάσαφ καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς ἐκ ψυχῆς ἀσπάζομεθα. Ὑγίαινε, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἔχων κατὰ νοῦν καὶ τὴν διὰ παντὸς ἐνθυμουμένην τὸν φίλον ἀδελφόν της. 1836: Ἀπριλίου 30 ἐν Σύρα.

Ε(ὕανθία)

1. Δηλαδή Θεόφιλος.

Ἀγκλητὲ ἀδελφέ,

Καὶ με ὅσα δοκιμάζω, ἀφ' οὗ ἀνεχώρησας, υἰαίνω· προσπαθῶ νὰ τὰ ἀποβάλω φέρουσα κατὰ νοῦν πάντοτε τὴν παραγγελίαν, τὴν ὁποίαν με ἔδωκας, καθ' ἣν ἡμέραν μόλις σὲ ἀφήκαν νὰ μᾶς ἀποχαιρετήσης, νὰ μὴν λυπούμαι· πλὴν ματαίως· ματαίως δὲ συλλογίζομαι περὶ τίνος ὑποφέρεις, καὶ ὑποφέρομεν, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἔχω ὑπομονὴν καὶ νὰ Σὲ μιμοῦμαι. Κανὲν ἀπ' ὅσα παρὰ τῶν ἐφημερίδων ἔμαθον, ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας διέτρεξαν, ἀπ' ὅσα ἤκουσα, ὅτι εἶπον οἱ ἀπ' αὐτὰς ἐλθόντες δὲν μοῦ ἀφαίρεσαν τὴν ιδέαν, ὅτι δὲν θέλεις ἀθωωθῆ· με ἔκαναν ὁμοῦ νὰ ἐλπίζω, καὶ νὰ εὐρίσκω μικρὰν ἐλάφρωσιν εἰς τὴν μεγίστην λύπην μου, ἐπειδὴ ἐβεβαιώθην, ὅτι εὐρίσκονται καὶ ἄνθρωποι τιμῶντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν παιδείαν· πλὴν χθὲς ἔμαθον, ὅτι ἐπραγματοποιήθη ἡ ιδέα μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἔφυγε μακρὰν ἀπὸ ἐμέ· ἔμαθον, ὅτι διὰ νυκτὸς Σὲ ἐξήτασαν, διὰ νυκτὸς Σὲ ἐξώρισαν εἰς τὴν Σκίαθον. Ἄν ἐμάνθανον διὰ πόσους μῆνας, ἂν ἐλάμβανον γράμμα Σου, ἴσως ἀπεδάλετο μέρος τῆς θλίψεως, τὴν ὁποίαν ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν μου δὲν ἐδοκίμασα, ἀλλὰ φαίνεται οἱ τῷ ὄντι ἄθεοι δὲν Σοῦ ἐσυγχώρησαν κἂν μῆτε διὰ γράμματος νὰ παρηγορήσης τοὺς καταλυπημένους ἀδελφοὺς Σου, νὰ παρηγορήσης τὴν εὐτυχῆ μέν, διότι Σὲ ἔχει ἀδελφόν, ἀδελφὴν Σου, ἀθλίαν δὲ καὶ δυστυχῆ, δι' ὅσα Σὲ βλέπει πάσχοντα. Ἄν, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἤμην εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐξωρίσθης, ἂν ἤμην μετὰ Σοῦ εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου Σὲ ἐκλείσαν, ἂν ἔβλεπα ἀπὸ..... ἴσως δὲν ἤθελε με φαίνεσθαι τόσον τρομερὸν τὸ πρᾶγμα, ἴσως δὲν ἤθελον καταταράττεσθαι ἀπὸ τόσας ὑποψίας· ἀλλὰ τώρα τί νὰ κάμω; Θέλεις με εἰπεῖ νὰ καταφύγω εἰς μόνον τὸν παρήγορον τῶν τεθλιμμένων καὶ καταδιωκομένων. Ναι, φίλε ἀδελφέ, εἰς αὐτὸν καταφεύγω, αὐτὸν ἐπικαλοῦμαι νὰ σώσῃ τὸν ἀδελφόν μου, ὡς πολλάκις ἀπὸ τόσους κινδύνους τὸν ἔσωσε, νὰ με παρηγορήσῃ, νὰ με ἀξιώσῃ νὰ τὸν ἰδῶ πάλιν, καὶ νὰ κάμῃ τοιοῦτους καὶ τοὺς παραλόγους ἐχθρούς του, ὥστε νὰ μὴν πράττωσιν ὅσα πράττουσιν.

Ὁ περιπόθητος Δημήτριος, ἡ Σ. ἀνάδο-

χός μου, ἡ Αἰσυμνία, αἱ ἀδελφαί, ὁ Ἰωάσαφ καὶ ἅπαντες οἱ συγγενεῖς ὡς εἰκὸς προσαγορεύουσι. Περὶ τοῦ Σ. θεοῦ¹ δὲν ἐμάθομεν ποῦ εὐρίσκεται· ἂν εἶναι αὐτοῦ πρόσφερε εἰς αὐτὸν τοὺς προσκυνισμοὺς μας. Ὑγιαίνει ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ.
1839 : Νοεμβρίου II ἐν Ἄνδρῳ.

ἡ Ε. Κ.

8

Ἀγαπητὲ ἀδελφέ,

Ὅσακις ἐλέγετο, ὅτι θέλει δοθῆ ἀδεια νὰ ἐξέλθῃ τῆς Ἑλλάδος ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφός μου, χωρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς Ἄνδρον· νὰ ὑπάγῃ μακρὰν ἡμῶν, χωρὶς νὰ τὸν ἰδῶμεν, ἐλυπούμην ὄχι ὀλίγον· ἀλλὰ στοχαζομένη, ὅτι θέλει εἶναι ἐλεύθερος, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃ, ὅτι δὲν θέλει εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν..... καὶ τελευταῖον συλλογιζομένη, ὅτι δὲν θέλουσι φθάσει ποτὲ εἰς τσαύτην σκληρότητα, καὶ ἀπανθρωπίαν, ὥστε νὰ μὴ τὸν ἀφήσωσι νὰ ἀποχαιρετίσῃ τοὺς συγγενεῖς του, ἐπαρηγορούμην. Ἄφ' οὗ καὶ παρὰ τοῦ περιποθήτου ἀδελφοῦ μας, καὶ παρ' ἄλλων τινῶν ἐβεβαιώθην, ὅτι ἐξεδόθη τελευταῖον τὸ περὶ ἀναχωρήσεως αὐτοῦ βασιλικὸν διάταγμα, καὶ ὅτι ἐπέμφθη καὶ εἰς Θῆραν, ἂν καὶ ἠσθάνθη ὑπερβάλλουσαν χαρὰν, χαρὰν ἀνέκφραστον, ἤμην πάλιν ἀνήσυχος, μὴ ἠξεύρουσα ἀπὸ ποῦ θέλει ἀναχωρήσει· ἀλλ' ἐπαρηγορούμην πάλιν, ἐλπίζουσα ἀκόμη, ὅτι δὲν ἠθελον φθάσει, ὅπου ἔφθασαν. Ἄλλ' ὅταν ἰδον τὸν ἀνεψιὸν μας μόνον εἰς τὴν οἰκίαν μας εἰσερχόμενον, καὶ ἐβεβαιώθην καὶ παρ' αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς περιποθήτου μοι ἐπιστολῆς Σου, ὅτι δὲν θέλω Σὲ ἰδῆ ἀναχωροῦντα, δὲν θέλω δυνηθῆ οὔτε εἰς τὰς ὀλίγας ἡμέρας, καθ' ἃς ἠθελε εἰσθαι συγχωρημένον νὰ μένης ἐδῶ, νὰ λησμονήσω ὅσα ἡ ἐξορία Σου με ἔκαμε νὰ δοκιμάσω, δὲν ἠδυνήθην

1. Πρόκειται περὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Σωφρονίου Καμπανάκη, ποῦ ἀπὸ μικρὸ παιδί, προστάτευσε καὶ ἐδεργέτησε τὸν Θεόφιλον.

πλέον, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, νὰ μὴ αἰσθανθῶ λύπην, ὅσην ἔπρεπε νὰ αἰσθανθῆ ἡ ἀδελφὴ Σου δι' αὐτό, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐμποδίσω τὰ δάκρυα· δὲν δύναμαι νὰ μὴ δοκιμάσω θλίψιν ἀπερίγραπτον, καὶ με ὅσα ἀνέγγων εἰς τὴν περιπόθητόν μοι ἐπιστολήν Σου· καὶ με τὴν ἐπιθυμητὴν εἰς ἐμὲ καὶ παρηγορητικὴν ἀπόφασιν, ἣτις ἐγίνε διὰ νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ μετ' ὀλίγους μῆνας ὅπου θέλεις ὑπάγει· πλὴν ἔσο βέβαιος, ὅτι καὶ τώρα θέλω παρηγορηθῆ συλλογιζομένη, ὅτι ὑποφέρω δι' ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὅποιον καὶ ὁ φίλος ἀδελφός μου εὐχαρίστως ὑποφέρει, ὅσα ὑποφέρει· ἱκετεύουσα αὐτὸν νὰ με ἐνισχύῃ, καὶ νὰ με ἀξιώσῃ νὰ τὸν ἰδῶ ὑγιαίνοντα, ἂν δὲν δύναμαι νὰ τὸν ἰδῶ εἰς τὴν φίλην πατρίδα, εἰς τὴν φίλην Ἑλλάδα, τοῦλάχιστον ξένη εἰς ξένην γῆν.

Ἀνέγγων, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, καὶ τὴν περὶ τῆς καθαιρέσεώς Σου διαλαμβάνουσαν ἐγκύκλιον τῆς Συνόδου· δὲν ἐλυπήθην διόλου, δι' ὅσα εἰς αὐτὴν λέγονται, μάλιστα δὲ καὶ ἐγέλασα, καὶ ἐπευχθήθην καὶ εἰς αὐτούς, καὶ εἰς τοὺς λοιπούς, νὰ μὴ πάθωσι κανὲν ἄλλο κακόν, δι' ὅσα μᾶς προξενούσι κακά, παρὰ νὰ τοὺς ξεπαπαδεύσωσι διὰ τὴν αἰτίαν, τὴν ὁποῖαν καὶ ὁ ἀπαπάδευτος ἀδελφός μου ξεπαπαδεύεται, καὶ νὰ μὴν εἶναι ὅποιοι εἶναι, ἀλλὰ νὰ γίνωσι καὶ αὐτοὶ ἀσεβεῖς, ὡς αὐτός, καὶ ἄθεοι.

Ὁ Σ. θεός, ὁ Ἰωάσαφ, αἱ ἀδελφαί, τὰ ἀνήψια, ἡ Σ. ἀνάδοχος μου, τὰ ὄρφανά, καὶ ἅπαντες οἱ συγγενεῖς ὡς εἰκὸς προσαγορεύουσι, τὸν δὲ Νικολάκην ἀπὸ καρδίας ἀσπαζόμεθα. Ὑγιαίνει, ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ,

1841 Νοεμβρίου 11 ἐν Ἄνδρῳ

ἡ Ε. Κ.

Ἔλαβον καὶ τὴν ἀπὸ 17 Σεπτεμ., καὶ τὴν ἀπὸ 3' Οκτ. περιποθήτους μοι ἐπιστολάς Σου, ἐδέχθην καὶ τὸ διὰ τοῦ Γιαννάκη σταλθέν μοι παρὰ Σοῦ βιβλίον, καὶ σὲ εὐχαριστῶ.

Γ.—Ο ΚΑΪΡΗΣ ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΣ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΚΙΑΘΟ

1

Τμῆμα ἐπιστολῆς τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Φλαβιανοῦ, ποῦ εἶχε τὴν ἐντολήν νὰ καθοδηγήσῃ τὸν Θεόφιλο πρὸς μεταμέλειαν. Σοφολογιώτατε Κύριε Θεόφιλε :

Ἐπειδὴ σήμερον ἐγίνε σφοδρὸς ὁ χει-

μῶν, μάλιστα ὡς ἐπληροφορήθην Σὰς ἀρχησε πάλιν ἡ ροὴ τοῦ αἵματος, καὶ ἐγὼ ἐμποδίζομαι νὰ ἔλθω ἐπάνω ὡς φιλάσθενος καὶ λυπούμαι διὰ τῆς σοφολογιότητός σας τὴν ἀσθένειαν, καὶ σήμερον ἢ αὔριον, ὅταν σὺν Θεῷ ἀναλάβητε, παρατηρήσατε τὰ τῶν θεο-

λόγων ὀλίγα ὅπου ἔχω συναγμένα συγγράμματα, καὶ κάμετέ μου τὴν ἀπάντησιν.

(Ἀκολουθοῦν ἀποσπάσματα κειμένων : α) δέησις πρὸς τὴν Ἀγίαν Τριάδα, β) εἰς τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τὸ Μυστήριον).

24 Νοεμβρίου 1839.

2

Ἀπάντησις τοῦ Καίρη.

Πρὸς

τὸν ἅγιον καθηγούμενον τοῦ ἐν Σκιάθῳ Ἱεροῦ Κοινοβίου κύριον Φλαυϊανόν¹

Σεβάσμιε Πάτερ,

Μετὰ μεγάλης καὶ προσοχῆς καὶ ἐπιστάσις ἀνέγνω τὴν πρὸς ἐμὲ ἀπὸ 24 τοῦ ἤδη φθίνοντος πατρικῆν τῶντι ἐπιστολὴν Σας καὶ Σας εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας δι' ὅσα εἰς αὐτὴν καὶ με σημειώνατε καὶ με λέγετε.

Ἄλλ' ὡ πάτερ σεβάσμιε, Σας εἶπα με φαίνεται, ἐξομολογηθεὶς εἰς τὴν σεβασμιό-

τητά Σας, πόσα ἐπραξα ἐξ αὐτῆς τῆς νεαρᾶς μου ἡλικίας διὰ νὰ λάβω τὴν ἀναγκαίαν πληροφορίαν εἰς τὰ κυριώτερα τοῦλάχιστον τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως δόγματα καὶ ὅμως ἔμεινα μέχρι τοῦδε ὡς πρὸς αὐτὰ εἰς ἣν γινώσκετε κατάστασιν.

Πλὴν δὲν θέλω λείπει νὰ βάλω εἰς πρᾶξιν με δλην τὴν δυνατὴν προθυμίαν καὶ ζήσιν, καὶ ὅσα ἡ σεβασμιότης Σας πατρικῶς με συμβουλεύετε.

Εἶθε δὲ ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως νὰ με ἐλεήσῃ κατὰ τὸ μέγα καὶ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος, καὶ εὐσπλαγχνισθεὶς νὰ με φωτίσῃ διὰ τῶν ὁμητέρων εὐχῶν, καὶ νὰ με ὁδηγήσῃ εἰς τὸ καλύτερον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ψυχικοῦ· τὰ δὲ περὶ τὸ καχεκτικὸν καὶ ἀσθενὲς καὶ ταλαίπωρον σῶμα μου θέλετε μάθει παρὰ τοῦ κυρίου Ἰσιδώρου. Μένω με δλον τὸ ἀνήκον σεβας εἰς τὴν ὁμητέραν σεβασμιότητα.

Ὅπως εὐπειθῆς ὁ δέσμιος

Ἐν τῷ Ἱερῷ Κοινοβίῳ τὴν 25 Νοεμ. 1839

Δ'.—Ο ΚΑΪΡΗΣ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΣΤΗ ΘΗΡΑ

Πρὸς

τὸν Σοφολογιώτατον κύριον Θεόκλητον Φαρμακίδην²

Ἐπειδὴ καὶ περιερχόμενοι τὰς Νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐπεράσατε κατὰ περίστασιν καὶ ἀπὸ τὴν Θήραν, ἠθελήσατε δὲ ἀπὸ ἀγαθῆν σας προαίρεσιν κινούμενοι νὰ με ἐπισκεφθῆτε καὶ νὰ με ὁμιλήσετε τὰ δέοντα, διὰ τοῦτο μὴ δυνάμενος νὰ δώσω τὴν ὁποίαν με ἐζήτησε πέρυσι ἡ Ἱερά Σύνοδος ὁμολογίαν τῆς πίστεως, διὰ λόγους τοὺς ὁποίους κρίνω περιττὸν νὰ ἀναφέρω, Σας παρακαλῶ, ἅμα φθάσετε εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ ἐκθέσητε εἰς τὴν Σ. Κυβέρνησιν τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι, καὶ νὰ εἰπῆτε πρὸς αὐτὴν ἐκ μέρους μου, ὅτι, ἂν δὲν ὑπάρχη κανὲν ἄλλο μέσον ἀρμοδιώτερον διὰ τὴν ἀπολύτρωσίν μου, τὴν

παρακαλῶ θερμῶς νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸ νὰ ἐνεργηθῆ ἢ κατ' ἐμοῦ ἐτοιμασθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ ποινὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ νὰ δυνηθῶ λυτρωθεὶς ἀπὸ τὰ δεσμά, ὡς πολίτης ἐλεύθερος νὰ ὑπάγω εἰς τὴν πατρίδα μου, νὰ ἀναλάβω ὀλίγον ἀπὸ τὴν κατέχουσάν με δεινὴν ἀσθένειαν, νὰ ἐξοικονομήσω τὰς τοῦ ὄρφανοτροφείου μου καὶ ἄλλας ἰδαιτέρας μου ὑποθέσεις καὶ ἔπειτα θέλω ὑπάγει ὅπου δυνηθῶ, καὶ πρὸς τελειότεραν θεραπείαν μου καὶ πρὸς πλειοτέραν αὐξήσιν τῶν γνώσεών μου.

Ταῦτα Σας παρακαλῶ νὰ προσπαθήσετε νὰ διενεργηθῶσι ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον, διότι ὡς ἰδίους ὀφθαλμοῖς ἐβεβαιώθητε, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνθέξω πλέον εἰς τὰ ἐπισυμβάντα εἰς ἐμὲ δεινά. Ἐγὼ δὲ θέλω μένει πρὸς τὴν ὁμητέραν σοφολογιότητα καὶ διὰ τοῦτο εὐγνωμονῶν.

1840 τὴν 31 Ἰοβρίου Ἐν Θήρᾳ κατὰ τὴν μονὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ

Ὁ φίλος Σας
Θεόφιλος Καίρης

1. Ἀπὸ ἀντίγραφο τῆς ἐπιστολῆς ποὺ ἐκράτησεν ὁ Καίρης στὸ ἀρχεῖο του.

2. Τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ ἔθεσεν εὐγενῶς στὴ διάθεσίν μου ὁ κ. Εὐ. Δερτοῦζος ἀπὸ τὴν Ἄνδρο, ὁ ὁποῖος ἔχει στὴ διάθεσίν του καὶ ἄλλα Καϊρικά. Γιά τὸ ταξίδι τοῦ Φαρμακίδου στὴ Θήρα βλέπε Δ. Πασχάλη, Θεόφιλος Καίρης σ. 156.

Ε'.— ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΪΡΗ

Τὸ ἀρχεῖο τῶν ἀδελφῶν Καΐρη περιέχει μεγάλο ἀριθμὸ ἐπιστολῶν μαθητῶν καὶ θαυμαστῶν τοῦ Καΐρη ποὺ ἐπιτρέπουν νὰ σταθμίσωμε τὴν ἀπήχηση τοῦ ἔργου τοῦ στοὺς συγχρόνους του. Μικρὸ δείγμα τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐκδηλώνουν τὰ αἰσθήματά τους στὸν Δάσκαλο ἀποτελοῦν τὰ κείμενα ποὺ παραθέτομε.

1

Σοφολογιώτατε Διδάσκαλε χαίρε,

Ἡ φήμη τῆς διδασκαλίας σας καὶ τὸ λαμπρὸν ὄνομα τοῦ λαμπροτέρου ὑποκειμένου σας ἐνέπνευσε καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Ζάκυνθον εἰς ἓνα πατέρα φιλόπαιδα ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων ἀνδρῶν τῆς πατρίδος μου καὶ συγγενῆ μου καὶ φίλον, τὸν Κύριον λέγω Δόκτωρα Δημήτριον Πλέσσαν πρῶτον νομοθέτην ἐν Κερκύρα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐμπιστευθῆ ὡς εἰς ἄλλας πατρικὰς σας φροντίδας τὴν σπουδαίαν ἀνατροφὴν δύο του ἀγαπητῶν τέκνων περὶ τὰ 10 καὶ 12 τῆς ἡλικίας των, καὶ ἅμα εὐκαιρίσας ἐκ τῶν ἐνασχολήσεών του μελετᾶ νὰ σᾶς τὰ φέρῃ καὶ παραδώσῃ ὁ ἴδιος, ἢ τοῦλάχιστον νὰ σᾶς τὰ διευθύνῃ μὲ τὸ μέσον τινὸς ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν του φίλων, καὶ ἴσως ἀξιωθῶ τότε ἐγὼ καὶ τῆς ἐπιστασίας ταύτης, καὶ τοῦ νὰ ἀναβλέψω καὶ νὰ ἀνασπασθῶ τὸν ἀξιόσεβαστόν μοι καὶ φίλτατον Διδάσκαλον Καΐρη. Τούτου ἔνεκε λοιπὸν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἰδοποιήσω καὶ βεβαιώσω ὅτι ὅπως δῆποτε, καὶ ὅποτε δῆποτε συμβῆ νὰ τὰ παραλάβητε, νὰ πιστεύσητε ὅτι εἶναι τέκνα ἀξιωτάτου πατρὸς διὰ νὰ ἴδῃ καὶ αὐτὰ τοιούτως μίαν ἡμέραν διὰ τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων σας, καὶ νὰ εὐγνωμονῆ ἀδιαλείπτως εἰς αὐτὴν τὴν μεγάλην σας χάριν.

1839 Αὐγούστου 17 ἐν Ζακύνθῳ.

Ὀλος ὑμέτερος

Δημήτριος Γουζέλης

2

Τῷ Σεβαστῷ μοι Διδασκάλῳ .¹

Δὲν δύναμαι οὔτε διὰ γραφίδος νὰ ἐκθέ-

1. Στις 22 Μαρτίου 1839 ἐξεφώνησεν ὁ Καΐρης τὴν περίφημη ὁμιλίαν του γιὰ τὸ διδακτικὸ ἔργο τῆς τριετίας ποὺ ἔληξε. Ἀπάντησεν ἐπὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτὴ ἀποτελοῦν τὸ κείμενον τοῦτο καὶ τὸ ἀκόλουθον καὶ ἄλλα ποὺ ὑπάρχουν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῶν ἀδελφῶν Καΐρη. Εἶναι ὅλα

οὔτε διὰ προφορικῶς λόγου νὰ ἐκφράσω τὰ ὑπὲρ ὑμῶν εὐνοϊκὰ μου αἰσθήματα. Πολλάκις παραστένεσθε, εὐμενέστατε Πάτερ, ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας μου, ποτὲ μὲν διδάσκοντές με, ἄλλοτε δὲ νοουθετῶντες, καὶ ἄλλοτε ὁμιλοῦντες με μὲ ἀφελεῖς καὶ πλήρεις ἀγάπης καὶ εὐνοίας τῆς εὐδιαθέτου ψυχῆς Σας ἐκφράσεις.

Ἐνηχοῦσιν εἰσέτι εἰς τὰς ἀκοὰς μου, ὃ Σεβαστὲ Διδάσκαλε, αἱ θεῖαι καὶ ἱεραὶ συμβουλαὶ Σου, αἵτινες πάντοτε θέλουν μὲ εἶσθαι γνώμονες τῶν διανοιῶν μου, καὶ κρηπίδες τῶν πράξεών μου, καὶ ἐγκόλπιον εἰς δόξαν τὴν γῆν, καὶ κειμήλιον εἰς δόλους τοὺς Κόσμους. Ποτὲ, οὔτε περιστάσεις, οὔτε ἀποχωρήσεις, οὔτε μεταβάσεις ἀπὸ ταύτης τῆν πρόσκαιρον ζωὴν εἰς τὴν μέλλουσαν αἰωνιότητα, θέλουν ἀπαλείψῃ ἀπὸ τῆν διάνοιάν μου τὸ Σεπτόν, καὶ φιλάρετον, καὶ φιλόμουσον, καὶ φιλόανθρωπον τῆς ψυχῆς Σας εἶδος, τὸ εὐπρόσιτον τῆς διαθέσεώς Σας, καὶ τὸ εὐγενὲς καὶ ἱλαρὸν ἦθος Σας.

Σὺ ἐχρημάτισας ἔμψυχον ἀγαλμα τῆς ἀρετῆς, Σὺ πολυχεύμων πηγὴ τῆς Παιδείας, Σὺ τὸ εὐεργέτημα τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλης ἐν γένει τῆς ἀνθρωπότητος. Σὺ μὲ τὴν Θεοσέβειαν ἐφώτισας τὸν νοῦν μου, Σὺ ἀπήλαξες τὴν καρδίαν μου ἀπὸ κακῆς ἐξείης, Σὺ τέλος μοὶ ἐνέπνευσας τὴν γνῶσιν ἐνὸς ὑπερτάτου ὄντος καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παναγίου αὐτοῦ θελήματος. Εἰς Σὲ χρεωστῶ τὸ εἶναι μου, ὃ Σεβάσμιε καὶ ἀξιόγαστε Γηραιέ, εἰς Σὲ τὸ εὖ εἶναι μου, καθότι ἄνευ τούτου (ὡσπερ Σὺ μὲ ἐδίδαξας) τὸ εἶναι, εἶναι χειρότερον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνυπαρξίαν· μαρτυρεῖ δὲ μοι καὶ ὁ Πλάτων λέγων, «οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν».

Καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφράσω τὰ ὑπὲρ ὑμῶν εὐνοϊκὰ μου αἰσθήματα, οὕτω πῶς εἶναι καὶ ἀδύνατον νὰ παραστήσω καὶ τὴν κατέχουσάν με λύπην διὰ τὴν μέχρι τινὸς καιροῦ ἀπομάκρυνσίν μου· ἀλλὰ γίνωσκε ὅτι τὸ αἷτιον ταύτης δὲν εἶναι ἄλλο, εἰ μὴ ὁ ἔρος τῆς Παιδείας, τὸν ὁποῖον Σὺ μοὶ ἐνέπνευσας μέχρι τοῦδε ἀπὸ τὰς σοφᾶς διδα-

ἀντιφωνήσεις μαθητῶν του, καὶ δείχνουν καθαράν ὅτι κέντρο τῆς διδασκαλίας τοῦ Καΐρη ἐστὶ ἀνώτερον τμήμα, «τὸ Γυμνάσιον», ἦταν ἡ «θεοσέβεια».

σκαλίας Σου. Δέχθητι εὐμενῶς, ὦ Θεόφιλε, (δὲν δύναμαι νὰ σοὶ προσαρμόσω κἀνὲν ἐπίθετον, ἐπειδὴ καὶ τὸ ὄνομά Σου οὕτω λεγόμενον εἶναι ἀνώτερον παντὸς ἐπιθέτου) τὰς ἐκφράσεις τῆς καρδίας μεираκίου νεάζοντος ὡς πρὸς τὰς γνώσεις, νεάζοντος ὡς πρὸς τὴν παιδείαν, καὶ ἐν γένει ἀρχίζοντος ἤδη τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεών του. Καὶ Σὺ μὲν ἐνθυμοῦ καὶ ἔχε ὑπὸ τὴν εὐνοίαν Σου τὸν ἐλάχιστον τῶν μαθητῶν Σου χρηματίσαντα Τηλέμαχον, εἰς ὃν ἠδυνήθης νὰ ἐμπνεύσης τὸ αἶσθημα τῆς Παιδείας, τὸ αἶσθημα τῆς Ἀρετῆς· ἐγὼ δὲ καιροῦ θέοντος τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ὑπὲρ Σοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς Θεοσεβείας θήσομαι.

Γ'. Χαρισίου 39¹.

Ὁ ὑμέτερος

Τηλέμαχος Βασιλειάδης

3

Ἀντωνίου Νομικοῦ Προσφώνησις τῷ Διδ. τὴν 4ην Χαρισ. 39.

Τῷ Σεβαστῷ μοι Διδασκάλῳ Θεοφίλῳ Καίρῳ.

Σεβαστὲ Διδάσκαλε!

Ἦθελα παντάπασι σιωπήσει τὴν ὁποῖαν χρεωστῶ πρὸς Σε εὐγνωμοσύνην καὶ τὸ μέγιστον σέβας, διότι ταῦτα εἶναι πεφυτευμένα εἰς τὴν καρδίαν μου, ἂν τὸ ἐσωτερικὸν αἶσθημα δὲν μ' ἐκέντα εἰς τὸ νὰ ἐκφράσω καὶ διὰ λόγων τὰ ὁποῖα πραγματικῶς τρέφω ἐν ἐμαυτῷ. Τὰ ἐκφράζω λοιπὸν καὶ σοὶ τὰ προσφέρω πεποιθῶς ὅτι εὐχαρίστως θέλεις δεχθῆν καὶ τὸν σμικρὸν τοῦτον πῖθον τοῦ φιλτάτου σου Νομικοῦ.

Ἐμαθα, Σ. Διδάσκαλε, ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι ἱερόν, εἶναι θεῖον, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴν παρὰ πᾶν ἄλλο σέβομαι, καὶ αὐτὴν θέλω ἀκολουθήσει ἐνταῦθα.

Ἄν καὶ εἰς τὸν γενόμενον αἴτιον τοῦ εἶναι τινά, πρέπει ν' ἀποδίδῃ ὁ ἄνθρωπος εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην καὶ σέβας, διότι δι' αὐτοῦ παρήχθη εἰς τὸ εἶναι· ἀλλὰ διότι τὸ εἶναι ἄνευ τοῦ εἶναι εἶναι χειρότερον παρὰ τὴν ἀνυπαρξίαν, ἔπεται ὅτι εἰς τὸν ὄντα ὄργανον δι' οὗ δύναται τις νὰ εἶναι

εἶ, φυσικῶς ἀποδίδει ἀνωτέραν καὶ μεγάλην εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην καὶ περισσότερον σέβας. Ἐγὼ λοιπὸν καὶ διότι πρέπει καὶ διότι ἔστι τι τὸ ὠθοῦν ἐμὲ ἐσωτερικῶς σὰς ἀποδίδω τὰς ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχαριστίας μου, διότι σὺ ὑπῆρξες τὸ ὄργανον δι' οὗ ἀνέπτυξα εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα τὰς νοητικὰς μου δυνάμεις ὅσον ἐδυνάμην, σὺ ὅστις ἐκαθάρισας τὸν νοῦν μου ἀπὸ τοῦ ψεύδους, τὴν καρδίαν μου ἀπὸ τὴν κακίαν, σὺ τέλος ὅστις ἀνήγαγες τὴν γνωστικὴν μου δύναμιν εἰς τὴν γνώσιν τῆς μιᾶς καὶ μόνης ὑπερτάτης ἀληθείας, τὴν προαιρετικὴν εἰς τὴν ἀγάπην μόνης αὐτῆς καὶ τὴν ἐκτικὴν εἰς τὰς κατ' αὐτὴν ἐνεργείας. Εἰς σὲ λοιπὸν ὡς τὸν ὀδηγήσαντα ἐμὲ εἰς τὴν ἀληθινὴν ὁδὸν τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ ὀδεύῃ πᾶς τις, ἂν θέλῃ νὰ εἶναι ἀληθῆς τοῦ ὑψίστου υἱός, χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην ἀνεξάλειπτον καὶ ἀνωτέραν πάσης περιγραφῆς. Εἰς σὲ ἀποδίδω καὶ ἀγάπην μεγίστην καὶ μέγιστον σέβας, διότι σὺ ὑπῆρξας ἀληθινὸς εὐεργέτης μου.

Ἄλλὰ ταῦτα πάντα ἀναπολῶν εἰς τὸν νοῦν μου αἰσθάνομαι ἐν ἐμαυτῷ βαθυτάτην λύπην, διότι ἀποχωρίζομαι σωματικῶς ἐκείνον τοῦ ὁποῖου αἱ διδασκαλὶ ἐδίδαξαν τὸν νοῦν μου ἀλήθειαν, ἠγάθυναν τὴν καρδίαν μου· αἰσθάνομαι λύπην τὴν ὁποῖαν μόνον ὁ τὰ πάντα γινώσκων γινώσκει. Ἄλλ' ἂν καὶ σωματικῶς σὲ ἀποχωρίζομαι, τὸ μόνον ὁμῶς ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον θέλω ἔχει πάντοτε καὶ εἰς οἵανδήποτε περίστασιν καὶ ἂν εὐρεθῶ κατὰ νοῦν, καὶ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι ἀντικείμενον παντὸς λογικοῦ κτιστοῦ ὄντος, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀκτίστου, ἢ θεοσεβεία λέγω οὐδὲ στιγμὴν δὲν θέλει μὲ ἀφήσει νὰ σὲ λησμονήσω. Αἱ ἱεραὶ διδασκαλῖαι σου θέλουν μὲ κάμνει νὰ νομίζω πάντοτε ὅτι σὲ βλέπω διδάσκοντα καὶ ἐνθουσιώμενον ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ ἀρετῆς, ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, λογικισμοῦ ὄλων τῶν λογικῶν ὄντων· ὅτι σὲ βλέπω παρόντα καὶ λέγοντα τρόπον τινά εἰς ἐμέ, «Μὴν ἀφήσης νὰ εἰσχωρέσῃ ψεῦδος εἰς τὸν νοῦν σου, πάθος κακὸν εἰς τὴν καρδίαν σου· ἀλλὰ λάτρευε τὸν ἀληθῶς ὄντα θεόν, διαγε διαγωγὴν κατ' ἐκείνον διὰ ν' ἀπολαύσης τὴν αἰδιότητα».

Ἐν τοσοῦτῳ δὲ χωρὶς νὰ περιγράψω, διότι δὲν δύναμαι, ὅσα αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ

1. Χρησιμοποιεῖ τὸ θεοσεβικὸ ἡμερολόγιον ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 1801. Ὁ μῆνας Χαρισίος ἀντιστοιχεῖ στὸν Ἀπρίλιον καὶ Μάιον (9]22 Ἀπριλίου—8]21 Μαΐου).

μου διὰ Σέ, καὶ χωρὶς νὰ ἀναφέρω τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὸ σέβας τὰ ὅποια σοὶ προσφέρουν καὶ θέλουν σοὶ προσφέρει δλαὶ αἱ μεταγενέστεραι γενεαί, διότι καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον ὡς πρὸς ἐμὲ καὶ τοῖς πᾶσι γνωστόν, εὐχαριστοῦμαι μόνον νὰ σοὶ εἶπω ὅτι ὑπάρχεις εἰς τὴν καρδίαν μου, ὅτι δὲν θέλω λησμονήσῃ ποτὲ ὅτι ὀνομάζομαι τὸ ἱερόν καὶ μέγα ὄνομα τοῦ Θεοσεβοῦς, καὶ ὅτι θέλω ζῆν ὅσον δύναμαι συμφώνως μὲ αὐτό.

Σὺ δέ, ὦ Σεβαστέ Διδάσκαλε, ἐνθυμοῦ ἐκείνον μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζησας ἱκανὸν καιρὸν καὶ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς ὑπῆρχε προστάτης καὶ Σὺ, ἐκείνον ὅστις δὲν θέλει παύσει φέρων κατὰ νοῦν πάντοτε σέ καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ εὐχόμενος εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν εἰς τὰ καλὰ πρόοδόν των.

Εὐδαιμόνει.

Ἐν Ἀνδρῶ τῇ 4 Χαρσιίου 39

Ὁ φίλος καὶ μαθητῆς σου
Ἀντώνιος Νομικός

Ἀθήναις τῇ 20-7-44

Σοφὲ καὶ σεβάσμιε Θεόφιλε!

Ἀπὸ τὴν πρώτην εὐτυχῆ στιγμήν καθ' ἣν ἤξιώθην τῆς προσωπικῆς γνωριμίας σου, συνέλαβον ἀπεριόριστον σέβας διὰ τὰς ἀρετάς σου, τόσοσπανίας εἰς τὸν σημερινὸν διεφθαρμένον αἰῶνα! Πολλὰ τῆς τύχης καὶ τῶν κακούργων καταδρομαὶ διετάραξαν καὶ τὴν ἀτυχὸν οἰκογένειάν μας, ἔκτοτε, καὶ Σὲ τὸν τσαυτὰ παθόντα καὶ πράξαντα ὑ-

πὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς πολυπαθοῦς Ἑλλάδος. Βεβαιώσου, ἀνερ θαυμάσιε, ὅτι ὀλιγώτερον ἠσθάνθην τὰς ἰδικάς μας συμφορὰς ἀπὸ τὰς ἰδικάς σου, τὰς ὁποίας ἐθεώρησα ὡς φθοροποιὰς διὰ τὴν δυστυχῆ πατρίδα μας. Ὡ πόσα δάκρυα ἔρευσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅταν ἔμαθον ὅτι οἱ ἱεροὶ πόδες σου ἐπάτησαν ξένον ἔδαφος! Ποσάκις ἐπεχείρησα νὰ σὲ γράψω, ἀλλ' ἡ Χεὶρ μου ἔτρεμε καὶ ἡ καρδία μου ἐσπαράττετο! Ἡ καταδρομὴ καὶ καταδίωξις τῆς Ἀρετῆς ἀποκαθιστᾷ ἐνδοξώτερον τὸν θρίαμβόν της. Ναί, λαμπρὰ καὶ ἐνδοξὸς ἐστάθη ἡ ἡμέρα τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπανόδου τοῦ νέου Σωκράτους, τοῦ μόνου σοφοῦ διδασκάλου καὶ ἐναρέτου πολίτου, τοῦ φερνοῦμου Θεοφίλου!

Ὅλοι οἱ εὐφρονούντες Ἕλληνες χρεωστοῦν νὰ πανηγυρίζωσιν ἐπετίως τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐξόχως δὲ οἱ εὐτυχῆσαντες νὰ ἴδωσιν ἰδίους ὄμμασι Σὲ τὸν μάρτυρα τῆς ἱερᾶς Ἐλευθερίας μας, ν' ἀξιωθῶσι δὲ καὶ τῆς ζηλωτῆς φιλίας σου. Συγχώρησον διδασκάλων ἀριστε, νὰ συγκαταταχθῶ κ' ἐγὼ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν λατρευόντων τὴν σοφίαν καὶ ἀρετὴν σου, τῶν καυχωμένων διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς φιλίας σου, τὴν ὁποίαν ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλεις μ' ἀρνηθῆν.

Δέξου εὐμενῶς τοῦ γηραιοῦ πατρός μου τοὺς φιλικοὺς ἀσπασμούς, καὶ τὰ σεβάσματα τῆς ὡς θυγατρὸς σου
Μαρίας Ἰ. Ρῶτα

1. Κόρη τοῦ ἐκδότη τῶν ἀπανθισμάτων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀδ. Κοραῆς Ἰακώβου Ρῶτα.

